

SPELBEROENDE RIKSFÖRBUNDS SVAR PÅ KOM (2011) 128

- 1. Presentation av Spelberoendes riksförbund och föreningarna.**
- 2. Inledning**
- 3. Förbundets svar på frågan:** *Är spelarkontot ett nödvändigt krav för verkställighet och för att skydda spelaren.*
- 4. Förbundets svar på frågan:** *Finns det erkända studier eller forskningsrön som visar att onlinespel sannolikt är mer eller mindre skadligt än andra former av spel för personer som riskerar att utveckla ett patologiskt spelmönster.*
- 5. Förbundets svar på frågan:** *Finns det rön som pekar på vilka former av onlinespel (typer av spel) som är mest problematiskt i detta avseende?*
- 6. Förbundets svar på frågan:** *Finns det behandling av spelberoende på nationell nivå? Om det finns i vilken grad bidrar aktörerna inom onlinespel till finansieringen av förebyggande åtgärder och behandlingar?*
- 7. Förbundets svar på frågan:** *Är åldersgräns för åtkomst till onlinespeltjänster i din medlemsstat eller någon annan medlemsstat adekvata för att uppnå det önskade syftet?*
- 8. Sammanfattning**

Presentation av Spelberoendes riksförbund och föreningarna.

Spelberoendes riksförbund är en religiöst och partipolitiskt obunden sammanslutning av föreningar för spelberoende och anhöriga som bildades 2000. Förbundet vill verka för att förebygga och avhjälpa spelberoende samt stötta och hjälpa spelberoende och anhöriga. Dessa ändamål vill förbundet främja genom att:

- Sprida information om spelberoendets orsaker, konsekvenser, uttrycksformer, behandlingar och möjliga hjälpinsatser.
- Informera och stödja spelberoende personer och deras anhöriga samt informera andra berörda.
- Skapa realistiska förutsättningar för styrelserepresentanter och resurspersoner i självhjälsarbete.
- Förebygga spelandets sociala skadeverkningar särskilt bland barn och ungdomar, genom att kritiskt granska marknadsföringen av olika spelformer samt verka för information till beslutsfattare.
- Följa och initiera forskning och behandling inom området spelberoende samt sprida denna..

Föreningarna arbetar med kamratstödande självhjälsarbete i grupper. Arbetet är ideellt och grupperna leds av en resursperson som fått utbildning i samtalsteknik, krishantering och annat som kan vara till nytta i gruppsamtalen. Kurser genomförs både på förbunds och föreningsnivå.

Alla styrelserepresentanter i föreningsstyrelser och förbundsstyrelsen arbetar också ideellt.

I våra tre stora föreningar i Malmö, Stockholm och Göteborg finns anställd avlönad personal som arbetar med administration, föreläsningar samt enskilda samtal med spelberoende och anhöriga på telefon eller på kansliet. Förbundet och föreningarna får bidrag av staten via Statens

Folkhälsoinstitut. Föreningar med egna styrelser kan även söka bidrag från respektive kommun.

Inledning

Onlinespel är historiskt sett ett relativt nytt sätt att distribuera olika spel. Sverige är ett datatätt land, och onlinespel har snabbt etablerat sig här inte minst bland unga spelare. Flera nya spel har kommit in på marknaden och äldre spelformer blir snabbare och farligare ur spelberoendehänseende när de flyttas över till Internet och mobiltelefoner. Dessutom har vi genom onlinespel fått in spel från aktörer utanför Sverige. Ett mycket stort antal aktörer slåss om marknadsandelar i hela Europa. De enskilda länderna har fått svårt att hinna med att reglera och kontrollera de olika spelbolagen. I Sverige har vi situationen att endast Svenska Spel har tillåtelse att bedriva poker online, men i realiteten finns ett mycket stort antal bolag att välja på för konsumenterna. Samtliga andra bolag har servrar utanför landet. Staten har ingen möjlighet att kontrollera deras spelansvar, spelberoendeförebyggande arbete, åldersgränser, förbud mot kreditspel samt riktlinjer för marknadsföring. Marknadsföring för dessa bolag är förbjudet på de markbundna svenska kanalerna men reklam på kanaler som sänds från andra länder går inte att stoppa. Spelberoendes riksförbund ser med stigande oro på de skadeverkningar av onlinespel som vi tydligt ser bland de som söker sig till våra föreningar, Spelarna blir allt yngre och de har ofta dragit på sig stora ekonomiska konsekvenser inte minst genom snabbkrediter och microlån. Marknadsföringen för de olika poker och kasinospelen online riktar sig ofta emot unga genom att använda sig av kända idrottsprofiler och att locka med gåvor i form av Spotify abonnemang och hörlurar. Tillgänglighet dygnet runt och distanseringen från pengarna som reduceras till enbart knapptryck gör att spelaren snabbt kan förlora väldigt mycket pengar. Ångesten över förlorade pengar kan leda till en önskan att spela tillbaka pengarna. Ungdomar har en tendens att fastna för olika modeflugor. Konstruktionen på dessa spel kan leda till svåra konsekvenser för ungdomarna i en ålder då de skulle ha frigjort sig från sina föräldrar för att skapa ett eget boende. Inte alla av dessa ungdomar blir spelberoende men deras agerande kommer i en del fall ge dem stora problem i många år framåt,

Förbundets svar på frågan:

Är spelarkontot ett nödvändigt krav för verkställigheten och för att skydda spelaren?

Förbundet anser att det är nödvändigt för spelaren att kunna följa sitt eget spel, att sätta sina egna gränser både när det gäller summor men även när det gäller tid. Det hjälper förmodligen inte de spelare som redan har utvecklat ett spelberoende men det kan minska riskerna för normalspelaren att fastna i ett spelberoende. Det är även väsentligt för att regulatorerna skall kunna monitorera spelen, detta verktyg kan gärna kombineras med ett test där spelaren får svara på frågor om sina spelvanor och som återkopplar om den enskilde spelaren är i riskzonen för spelberoende.

Vi anser att det är ett grundläggande krav för alla spelbolag som en form av minsta gemensamma nämnare. Det är dock viktigt att de inte slår sig till ro med detta och tycker att det är en tillräcklig åtgärd för att förebygga spelberoende. Det gäller inte minst i dagens läge då en spelare kan spela på ett oräkneligt antal spelsidor. En budget när det gäller tid och pengar har begränsad nytta om man samtidigt är kund på många olika bolag. Möjligheten för självavstängning kortare eller längre perioder är en minst lika viktig funktion. Naturligtvis är det av stor vikt att bolagen ser till att det är en verklig avstängning som inte går att häva genom ett enkelt email till bolaget vilket enligt våra medlemmar händer hos en del av aktörerna på den oreglerade marknaden.

Förbundets svar på frågan: *Finns det erkända studier eller forskningsrön som*

visar att onlinespel sannolikt är mer eller mindre skadligt än andra former av spel för personer som riskerar att utveckla ett patologiskt spelmönster.

I SWELOGS pekade resultaten på att risken för spelberoende ökade med tre gånger om man spelade på onlinespel. Det kan visserligen vara så att det är de mest riskbenägna som väljer att spela på nätet. Men även om man tar med det i beräkningen så finns det uppenbara risker med hastigheten och tillgängligheten i onlinespel vilket nämns i inledningen. Dessutom bidrar spelets anonymitet till ökade möjligheter till okontrollerat spelande. I fysiska spel finns ofta någon form av mänsklig social kontroll i form av spelombud eller kasinoställad. Som vi tidigare nämnt ökar även de negativa konsekvenserna för problemspelare även om det inte leder till ett spelberoende.

Spelberoendes riksförbund har inte gjort någon vetenskaplig undersökning men vi har lång erfarenhet och ett stort statistiskt material över våra besökare som säkert kan påvisa att gruppen som blivit påverkade av onlinespel har ökat bland våra besökare. En starkt växande grupp för unga vuxna i Göteborgsföreningens regi visar även att genomsnittsåldern på de som söker sig till oss har sjunkit,

Förbundets svar på frågan: *Finns det rön som pekar på vilka former av*

onlinespel som är mest problematiskt i detta avseende?

Lennart Gustafsson skriver 2008 i ” Svenska Spels nätpoker- en utvärdering” *En jämförelse mellan vad som framkommit i webbpanelundersökningen respektive i de nationella folkhälsoenkäterna talar för att andelen personer med riskabla spelvanor är cirka 5 – 7 gånger högre bland nätpokerspelare än bland befolkningen i stort.*”

Denna utvärdering gjordes primärt av Svenska Spels nätpoker men spelar naturligtvis även nätpokerspelandet i stort. Det stora antalet nätpokerspelare som söker sig till oss visar att dessa siffror stämmer med verkligheten. SWELOGS undersökning 2008-2009 kan man läsa följande :
”*Bland de tio speltyper som är förknippade med de högsta andelarna spelproblem (från 24% och uppåt) är sju typer spel via Internet, såväl oreglerade som reglerade spelformer. Där finner vi också poker (live) på klubbar, hallbingo samt Vegasautomater på bingohallar och restaurang.*”

Vidare står det *För dem som spelat i två eller fler spelformer finner vi den högsta andelen problemspelare bland dem som spelar bingo, kasinospel, spelautomater och poker.*”

På senare tid har nätpokerspelet mist lite av sin status som modefluga. Livepokerturneringar på TV har minskat och många av de nyfikna normalspelarna har vänt sig emot nya onlinespel som till exempel kasinospel på nätet. Dessa spel med undantag av bingo tillhandahålls inte av Svenska Spel och återfinns inte på den Svenska reglerade spelmarknaden. Kasinospelare på nätet är den senaste gruppen som sökt sig till våra föreningar och där finns även en ökande grupp kvinnor. Många lockas av automatspelen på nätet och en kvälls spelande kan få förödande konsekvenser, inte minst när man betänker att summorna vid varje tryck är i pund eller euro vilket är lätt att glömma bort i hastigheten.

Man bör även ta i beaktande att vi tidigare nämnt att spel som redan har en hög risk för att skapa spelberoende till exempel Bingo och spelautomater blir ännu mer beroendeframkallande när de lanseras online.

Förbundets svar på frågan: *Finns det behandling av spelberoende på nationell nivå?*

Om det finns i vilken grad bidrar aktörerna inom onlinespel till finansiering av förebyggande åtgärder och behandling?

Ja, det finns behandling på nationell nivå. I nuläget finansierar Svenska Spel behandling via internet i form av en självhjälpmanual, en Internetbaserad KBT-behandling med terapeutstöd via telefon. I övrigt finns det ingen direkt koppling mellan spelaktörerna och behandlingen för spelberoende. Indirekt bidrar de via statskassan. Pengar som sedan betalas ut till olika behandlingar till exempelvis via Statens folkhälsoinstitut till Öppenvårdsbehandlingar i Malmö, Stockholm och Göteborg.

Vi anser att det är självklart att spelaktörerna inte skall betala direkt till behandlingshemmen eller att de skulle kunna driva egna behandlingshem. Det skulle vara ett sätt för dem att köpa sig fria från sitt ansvar och kanske även styra in spelaren på just deras produkter genom att erbjuda någon form av försäkring att spelaren får gratis behandling om de blir spelberoende som ex i fallet med det Åländska bolagets PAF som garanterar deras kunder hjälp med vård och behandling.

Förbundet anser att ett av de stora problemen är att frågan om behandling och stöd till spelare och anhöriga faller mellan stolarna. I dag lägger staten ut 27 miljoner på olika åtgärder när det gäller förebyggande, forskning kamratstödande verksamhet och behandling. En liten summa när man betänker på hur mycket pengar spelmarknaden genererar till staten. Kommunerna bekostar en del behandlingar själv men när man läser Statens Folkhälsoinstituts kommunenkät så inser man snart att de flesta kommunerna har liten eller ingen planering för hur de skall handskas med spelberoende.

64 % har inget avtal med något behandlingshem. 81 % har ingen handlingsplan för Spelberoende.

Det är viktigt att någon tar det fulla ansvaret för vård av vård och behandling av spelberoende.

Förbundets svar på frågan :Är åldersgräns för återkomst till onlinespeltjänster i din medlemsstat, eller någon annan medlemsstat adekvata för att uppnå det önskade syftet?

Den reglerade spelmarknaden i Sverige har en mycket god ålderskontroll då den är registerbaserad det vill säga kopplad till SPAR. När det gäller den oreglerade spelmarknaden online så är den betydligt sämre och ojämnare. Några av våra medlemmar vittnar ibland att de kunnat spela innan de fyllt 18 år genom att använda äldre syskon eller föräldrars personuppgifter. En del bolag har till oss framställt problemen med att kontrollera kundernas ålder som en balansgång mellan kontroll och intrång på deras integritet. Men vi anser att det är oerhört viktigt att ha stränga åldersregler och reella möjligheter att kontrollera att de efterföljs eftersom allt onlinespel är så anonymt och att det dessutom ofta har en ung kundgrupp. Åldersgränsen är inte bara viktigt för att förhindra att omyndiga personer hamnar i en situation som de har svårt att klara ut, det är dessutom allmänt känt att ju tidigare man börjar med något som kan vara beroendeframkallande desto större risk är det att man hamnar i ett beroende. Spel med pengar är för vuxna och det är viktigt att alla aktörer på marknaden inser vikten av det.

Sammanfattning

Är spelarkontot ett nödvändigt krav för verkställighet och för att skydda spelaren?

Ja, det är nödvändigt för möjligheten för spelaren att följa sitt eget spelande, kunna sätta gränser för tid och pengar samt att ha möjlighet att stänga av sig själv kortare eller längre tid. Det är också nödvändigt ur monitoreringssynpunkt. Samtidigt är det inte en tillräcklig åtgärd. Spelbolagen kan inte införa dessa verktyg och sedan slå sig för bröstet. Det är viktigt med uppföljning av hur verktygen används

Finns det erkända studier eller forskningsrön som visar att onlinespel sannolikt är mer eller mindre skadligt än andra former av spel för personer som riskerar att utveckla ett patologiskt spelmönster?

Förbundets slutsats är att det internationellt och för svenska förhållanden finns tydliga fakta som pekar på att så är fallet. Våra egna erfarenheter och statistiken över våra besökare pekar även i denna riktning.

Finns det rön som pekar på vilka former av onlinespel (typer av spel) som är mest problematiskt i detta avseende.

Nät poker, casinospel och Bingo framstår som mest problematiska. Dessa spel är starkt beroendeframkallande även i sina liveversioner och internet gör dem mer tillgängliga, snabbare och mer anonyma

Finns det behandling av spelberoende på nationell nivå? Om det finns i vilken grad bidrar aktörerna inom onlinespel till finansiering av förebyggande åtgärder och behandling?

Ja, det finns öppenvård i de tre storstäderna som är finansierad av Statens folkhälsoinstitut. Det finns Internetbaserad KBT-behandling med terapeutstöd som finansieras av Svenska Spel. Spelbolagen på den reglerade svenska spelmarknaden lägger en liten del av sin omsättning på förebyggande arbete. Vi anser att det är självklart att spelaktörerna inte skall betala direkt till behandlingshemmen eller att de skulle kunna driva egna behandlingshem. Förbundet anser att ett av de stora problemen är att frågan om behandling och stöd till spelare och anhöriga faller mellan stolarna. Det är viktigt att någon tar det fulla

ansvaret för vård av vård och behandling av spelberoende.

Är åldersgräns för återkomst till onlinespeltjänster i din medlemsstat, eller någon annan medlemsstat adekvata för att uppnå det önskade syftet?

Ja, på den reglerade spelmarknaden online är kontrollen av åldersgränser av mycket hög kvalitet.

Tyvärr finns inte möjligheten att kontrollera hur den fungerar i praktiken på den oreglerade marknaden

Vi har så kortfattat som möjligt sammanfatta vår uppfattning om onlinespel baserat på de frågor som vi fann mest relevanta till vår verksamhet. Vi har som vi tidigare nämnt inte någon egen evidensbaserad forskning som vi kan hänvisa till, men vi har en lång och gedigen erfarenhet av frågor rörande spelberoende, problemspelare och anhöriga. Förbundet har börjat samla ihop gemensam statistik från våra lokala föreningar och dessa siffror gällande, spelformer, kön ålder med mera som kommer att kunna användas i forskning inom detta område. Om det finns någon oklarhet i våra svar så får ni gärna återkomma till oss för kompletterande uppgifter. Som ni förstår känner vi en stor oro för hur onlinemarknaden utvecklas inte minst med tanke på den oreglerade spelmarknaden. Vi ser fram emot att ta del av vad ni kommer fram till genom denna omfattande undersökning.

Spelberoendes riksförbund

Kim Grahn

Ordförande

Kontaktuppgifter:

www.spelberoende.se

+46 738 130039

Spelberoendes riksförbund

Masthuggsliden 4

413 18 GÖTEBORG

SWEDEN
